

A Berlii békeóra kor-története

Akár egy hivogató antik díszkapunál, feltörő márványoszlopok fogják közre a közel három méter nagyságú, több mint két tonna súlyú békeórát, amelyet egy antik bencésrend-óramű működtet. Az óra nehéz de lágyan zenélő ketyegése mellett elgondolkodhatunk a felirat üzenetén is: „Az idő falakat dönt”.

A szóban forgó óra nem más mint az eredeti Berlii békeóra, melyet a LorenZ ékszerüzlet már 1969-ben megtervezett. Szintén a LorenZ cég építette meg utána és mutatta be nyilvánosan az órát. Az időmérő szerkezet a cégen belül jelenleg is megtekinthető.

Egy csütörtökön kezdődött, jupiter napján – a szerencse napján

Az eredetileg műalkotásnak tervezett óra „időszerű” meglepetésnek készül az egyik legrégebbi Berlii óra- és ékszerház 115. születésnapja alkalmából. A régóta tervezett Lorenz-ünnepségre több mint 250 díszvendég érkezik Berlin-Friedenau-ba. Fogadó pezsgő és elegáns zongoradarabok kíséretében LorenZ ékszerész 19 óra körül megragadja a szót, hogy a nehézsúlyu óraműalkotást ünnepélyesen leleplezze. Nyugat-Berlinben vagyunk, annak a városrésznek a központjában, amelyet 1874 november 9. –én a béke völgye elnevezés alatt alapítottak – ugyanabban az évben, amikor a LorenZ cég megalakult. Mi Frieden´Au –ban (a béke völgye) vagyunk, a címerben a béke angyala látható. 1989 november 9. van, este.

Senki sem tudhatta, hogy mi is történik az este folyamán ugyanabban az időben nem is olyan távol a fal túlsó oldalán Kelet-Berlinben: A keleti blokk fenyegető krízise – 1953 és 1961 óta nem volt ilyen komoly a helyzet – az NDK fizetési képtelensége, a tömegtiltakozások, a tömeges elvándorlás és menekülés, a Moszkvából, Budapestről és Prágából kiinduló politikai nyomás, mindez az SED-pártvezetőit nagyobb emberségre kényszerítette Kelet-Berlinben: 19 órakor – pontosan 18:57 órakor – Schabowski, a politikai hivatal tagja, sürgős külön sajtókonferencián válaszolt szárazon arra a kérdésre, hogy mikortól lép érvénybe az új kiutazási törvény: „Ismereteim szerint azonnal, halasztás nélkül!” Senki sem sejtette, hogy ezzel a világtörténelem talán legbékésebb felszabadulási folyamata veszi kezdetét.

Már 19:20 perckor a Springer kiadón belül ismert volt a hír, hogy „a határ megnyílt!” Még 1989 november 9. este lomlik a Berlii fal és utat nyit egy új korszak számára – ahol véget ér a hidegháború, megszűnik a világ kettészakadása és az erőszak. A jövő kapuja nyitva áll és ezt mindenki érzi. Nemsokára táncolnak az emberek, keletről nyugatra és nyugatról keletre. Este 23 óra körül a Bornholmer Strasse határátkelőhelyénél elhangzik az utolsó parancs „minden ellenőrzést be kell fejezni, árad a nép”. Ez volt a legszebb forradalom amit Németország valaha látott, a szabadság és az erőszakmentesség csillagórája; a világ és Európa szerencseórája; a béke esküvője.

Egy későbbi BZ (Berlini napilap) címlapján a '89 november 9. eseményekhez ez volt olvasható: „Miután a szörnyeteg le lett győzve”. Nem lehet tudni, hogy a szörnyeteggel nem-e egész Németországot értették, amely két fenyegető világkrízis alatt mindig a háborús kiutat választotta és amelynek az utolsó rángásaihoz tartozott ez a véres fal. Nem, a Berlini fal nem akármilyen fal volt; a fal a hidegháborús világbetegség szimbóluma volt. 1989 november 9. –ig még biztos állítás volt: Ez a fal csak a III. Világháború árán omlik össze. Mi lett volna, ha a háborús bűnös Németország egy visszamaradt elporosodott példánya kiadta volna a parancsot a tüzelésre?

1992 –ben Berlin új díszpolgárai, Kohl, Reagan és Gorbacsov átveszik a békeórát

De a szörnyeteg végül is le lett győzve: '89 november 9. –én nemcsak egy új országgá egyesült Németország, hanem abban is egyezsége jött, hogy a világkrízisből nem szabadulhat háborúval és erőszakkal, hanem csakis a békére és a szabadságra való törekedéssel. Ma és ezen a helyen – Berlin központjában – egy új korszak kezdődött olyan természetes módon, mintha az óra ingáját lökték volna meg.

De vissza Nyugat-Berlinbe, vissza a LorenZ ékszerész cég 115. születésnapjához, vissza a béke völgyébe, ahol még senki sem sejtette a történelmi jelentőségű változást – vagy talán mégis? Röviddel 19 óra előtt – Schabowski Kelet-Berlini sajtótájékoztatójával egyidőben - LorenZ ékszerész az est meglepetését leplezi le: „Kedves vendégek – sok tervezést hajtottunk végre és sok tervezést el is dobtunk, míg végre eljutottunk odáig, hogy ezt az óraműalkotást bemuathatjuk Önöknek. A műalkotás reményteli üzenete: Az idő falakat dönt”. Utána az ékszerész ünnepélyesen meglöki az ingát – most 18:57 óra van. A súlyos óra működésbe lép.

A termet az óra nehézkesen lágy hangzása tölti meg. Utána szavak hangzanak el az óraművel, felirattal és külsővel kapcsolatban: Az óra olyan mint egy kapu és arra hív bennünket, hogy egy új korszakba lépjünk.

Eberhard Diepgen, az akkori vezető polgármester átadja a békeórát Michail Gorbacsovnak

Egyszer csak megtörténik amire senki sem gondolt: „Időzített pontossággal terjed a hír a vendégek közt, hogy összeomlott a Berlini fal. Valaki gyorsan szerez egy TV-készüléket és ott tényleg láthatók az első képek a fal összeomlásáról. Itt meg közben az óra ingája hirdeti az örömhírt: „Az idő falakat dönt”.

A vendégek könnyes szemmel csodálják az óriás órát, hallgatják a bencés-óramű ketyegését, megbámulják a feltörő oszlopokat, el-elolvassák a feliratot „Az idő falakat dönt” és csodálkoznak, hogy az óra felavatása és a fal összeomlásának híre érthetetlen módon egybeesnek!”

Így lett a Berlini békeóra születésének időpontja a Berlini fal halálának időpontja is egyben – ugyan mi is igazolhatná jobban a békeóra üzenetének megvalósulását - „az idő falakat dönt”? És ahogyan maga az idő sem áll meg, a fal '89 november 9. –i összeomlásának első

új korszakot beharangozó óraműve is továbbketyegett: Nemsokára a LorenZ ékszerüzlet további, értékes kb. 30 cm nagyságu órautánzatokat készített.

1992 –ben talált első ízben gazdára az első három békeóra Gorbacsov, Reagan és Kohl személyében. 1999 –ben egy további békeórát adtak át George Bush –nak, hiszen csak a kelet és a nyugat összjátékának volt köszönhető, hogy a Berlini fal összeomlása nem vezetett több világpolitikai háborúskodáshoz, hanem a béke oázisához vezetett. Az akkori nagyhatalmak multilaterális politikája a hidegháború békés befejezéséért egészen az ellentéte a mai USA unilaterális veszélyes háborús politikájának.

1993-ban Teréz-anya veszi át Kalkuttában a békeórát

1996 –ban János-Pál pápának adtak át egy békeórát annak jeléül, hogy a béke nemcsak a politika feladata, hanem a vallásé is, és hogy más vallások és hívők tiszteletbentartása nélkül soha sem lesz béke. 1993 –ban Indiában adták át az 1-es számú békeórát Teréz-anyának. Ezzel nemcsak az észak-déli konfliktus került szóba, hanem Teréz-anya Németországon belüli karitatív misszionárius tevékenysége is. A testvérszeretet egy mindennapos munka a béke érdekében, a legközelebbi hozzátartozóknál kezdődik, de nem ismer határt és falakat.

Ilyen módon privát kezdeményezésből 2000. évig összesen hét békeóra indult világszerte a remény jegyében Frieden´au –ból: Oroszországba, Rómába, Amerikába, Bonnba, és Indiába különböző politikusok, vallási képviselők kezébe, úgymondhatnánk a világetika szolgálatában. Minden egyes békeóra korszakalkotó tanúja a '89 november 9. –i eseményeknek és egy új jövő reményének hírdetője, egy olyan jövőé, ahol nem tornyosulnak az ellenszenv és az irigység falai, ahol nincsenek falak a fejekben és a szivekben és ahol az embertelenség és a gyűlölet már többé nem emel falakat. Ezt üzeni nekünk az óra felirata: „az idő falakat dönt”.

1994 –ben Rita Süßmuth jelenlétében a Deutsche Parlamentarische Gesellschaft (Német Parlamenti Társaság) kapja meg a békeórát.

A Berlini békeóra kor-története 2002 –ben válik hivatalossá: Ebben az évben a Berlini Unesco-bizottság a LorenZ ékszerüzlettel együtt a tudomány és kultúra szenátorának támogatásával megalapítja a „Berlini békeóra-díjat”. A díjat neves szponzorok támogatják és minden év november 9. –én megrendezésre kerül a díj átadása. A jövőbeli díjazottakról egy neves személyiségekből álló kuratórium dönt. A „Berlini békeóra díjat” olyan személyek vagy intézmények nyerhetik el szerte a világban, amelyek reményt tudnak kelteni azzal, hogy megpróbálják áthidalni az osztályok közti ellentéteket, az emberi fajok és népek közti falakat, és a kultúrák, vallások, ideológiák, pártok és emberek közti különbségeket.

Az Unesco-bizottság első ízben 2003 november 9. –én adta át először a Berlini békedíjat. A szenatori kancellária ehhez a következőket nyilatkozta: „A mai napon Berlin vezető polgármestere Klaus Wowereit a Friedrichswerder –i templomban átadta Avi Primor –nak, Izrael egykori Németországi nagykövetének a Berlini békeóra-díjat. Primor kintünetésben részesült Izrael és Palesztina ellentéteinek kiküszöbölésében és a közelkeleti béke érdekében nyújtott küzdelméért...”.

1996 júniusában Berliben II. János-Pál pápa vesz át egy újabb békeórát Sterzinsky bíborostól

Köszöntő beszédében a vezető polgármester többek közt kihangsúlyozta: „November 9. volt talán a legnehezebb nap a német nép naptárában (...) Ez a nap a legmagassabb öröm napja de a legmagassabb gyászé és szégyené is egyben. (...) november 9. sok paradoxonjaihoz tartozik a békeóra keletkezése is. A békeórát ugyanazon az estén avatták fel, amikor a fal leomlott. Ezért a békeórát születésnapján mindig egy magasrangú személyiségnek adják át. A mai napon Avi Primor-t illeti meg ez a tisztelet. Ez véleményem szerint egy jó választás, és a hely és az időpont sem lehetne megfelelőbb. Hiszen Avi Primor különleges érdemeket szerzett a Berlinért és a békéért való küzdelemben és nem utolsó sorban a Németország és Izrael közötti megbékélés előmozdításában. 2003 november 9. –i beszédében Avi Primor így nyilatkozott: „A Berlini békeóra Izraeli barátaim körében is ösztönzés lesz arra, hogy meggyőzzük a lakosságot, szánjunk időt a bizalmatlanság falainak ledöntésére.”

A Berlini békeóra-díj életre keltésével és intézményesítésével a Berlini Unesco-bizottság elvállalja azt a nemzetentúli kötelezettséget, amit valójában a '89 november 9. –i nap jelent, hiszen a Berlini fal leomlása és 1989 mozgalma nem egy német-német show-műsor volt az esti tv-főprogram előtt. Nem, ez az átalakító mozgalom történelmi jelentőségű és olyannyira telített a reménység örömszikrájával, hogy arra ösztönöz bennünket, más emberekkel is osszuk meg reményünket.

George Bush, az Amerikai Egyesült Államok volt elnöke 1999-ben veszi át a békeórát

Az idő kegyessége úgy akarta, hogy a Berlini békeóra legyen e reménység hivatalos hordozója. A fal összeomlásával egyidőben alakult meg az óra szimbóluma: „Világ falak nélkül”. Vigyük az óra szimbólumát és a reménység jelét azokhoz, akik – kicsiben és nagyban – példásan hidalják át a falakat és nyitnak új utat egy olyan világ felé, ahol az emberek békésen élnek.

Szóljunk „a szegény tömeghez, amely már elfáradt a megaláztatásban és a békéért kiált”: Ha még a Berlini falat is sikerült békés úton ledönteni – ezt a világot átfogó hidegháborús betonnáfagyott szörnyképet – akkor minden bizonytal idővel más falakat is le tudunk és le fogunk dönteni, és akkor idővel a világ más részén is nyílnak utak egy jobb és emberségesebb jövő felé.

Avi Primor, Izrael egykori nagykövete 2003 –ban veszi át a Berlini békeórát (Berlini Unesco-bizottság)

Ha a 21. század a béke évszázada, a szabadság és erőszakmentesség évszázada lesz, akkor ez a korszak '89 november 9. –én 18:57 órakor kezdődött, amikor meghalt a fal és először pendült meg a Berlini békeóra nehézsúlyú ingája.

Az eredeti békeóra a következő helyen található:
Lorenz ékszerüzlet – Rheinstrasse 59 – 12159 Berlin Friedenau

Tel.: 8512020 – nyitvatartás: hétfő-péntek 10-18 óra